

Pavel TRNKA

Finanční situace českého krále Vladislava Jagellonského v letech 1471-1490

Praha 2008, 318 stran, diplomová práce na Ústavu českých dějin Filozofické fakulty

Univerzity Karlovy, seminář českých dějin středověku.

(Posudek oponenta)

Pavel Trnka založil svoji předkládanou diplomovou práci na studiu rozsáhlého pramenného materiálu, který byl dosud znám v odborné literatuře jen zčásti a nebyl podroben soustavnému studiu. Jeho práce již v tomto ohledu představuje výrazný přínos pro výzkum českých dějin pozdního středověku a zpřesňuje, doplňuje či dokonce opravuje mnohé z dosavadních pohledů na vládu krále Vladislava Jagellonského. Autor prostudoval vedle edičně zpřístupněných pramenů (panovnické listy a listiny, desky dvorské, pozůstatky register královské kanceláře nebo dokonce polské panovnické účty) také velké množství originálních dokumentů z Vladislavovy éry, a zdůrazněme, že často paleograficky velmi náročných a vyžadujících speciální přístup (zejména originální Vladislavovy listy nebo účty vedené královskou mincovnou v Kutné Hoře). Nespokojil se pouze s výzkumem v centrálních fondech pražských archivů, ale rozšířil svůj heuristický záběr také na další, často zdánlivě marginální fondy, kde bylo lze očekávat pouze roztroušené jednotliviny. Jako nejprínosnější se ukázala odvaha studovat prameny uložené ve Státním okresním archivu Kutná Hora, zejména účty vedené zdejší královskou mincovnou, které dosud nevyužili ani mnozí z významných českých historiků jagellonského období. Výsledkem je rozsáhlá a komplexní pramenná základna, která autorovi dovoluje kritický pohled na některé starší závěry a hodnocení Vladislavovy vlády.

Další výraznou předností práce Pavla Trnky je ucelená a přehledná koncepce. V úvodní části nejprve podává stručnou, ale výstižnou charakteristiku Jagelloncovy osobnosti a vlády, založenou především na dosavadní literatuře syntetického charakteru. Významné místo v práci právem náleží základnímu dílu Františka Palackého, které, jak se ukazuje, dosud nebylo v mnoha ohledech antikvováno. V této pasáži by bylo možné doplnit některé další specializované tituly, například práce Františka Šmahela k náboženským rozporům v Čechách nebo nejnovější svazek k dějinám rodu Poděbradů, a to zvláště, bude-li autor svoji práci nadále rozvíjet. Tato poznámka je však vzhledem k celkovému zaměření práce na stav Vladislavových financí pouze podružná. Autor se dále zaměřil na detailní sledování stavu panovnických financí na základě písemných pramenů. Svoji práci přehledně rozdělil na panovníkovy příjmy a výdaje, což jednak koresponduje se soudobým náhledem na vedení a strukturu účtů, jednak umožňuje rozkrýt základní problémy, s nimiž se královské finance musely potýkat. V oblasti příjmů měla královská pokladna jen málo stabilních opor, a to zejména vzhledem k častým zástavám komorních statků již v předcházejícím období. Autor přehledně analyzuje jednotlivé zdroje panovníkových příjmů a nevynechává žádný z důležitých okruhů (korunní majetek včetně měst a klášterů, odúmrtí, horní regal a důlní podnikání, mincovní regal, obecná berně). K nejvýraznějším zdrojům příjmů, jak prokázal P. Trnka, náležela vedle královských měst jen kutnohorská mincovna. Z jejího výnosu, jak autor dovozuje, byla hrazena většina běžných potřeb královského dvora. Naopak výnosy obecné berně panovník využíval převážně na umořování stále narůstajícího dluhu.

Stejně přehledně je pojat rovněž výklad o králových výdajích (splácení dluhů, náklady na dvůr a osobní potřeby, válečné účely a zahraniční politiku či na dvorské stavby). Panovníka nelze hodnotit ve světle výzkumu Pavla Trnky jako špatného hospodáře, který plýtval penězi a nezodpovědně zvyšoval své dluhy. K nepříznivé bilanci královských financí přispěla zejména pokračující válka s uherským králem Matyášem Korvínem. Přesto král nikdy nerezignoval na splácení svých dluhů. Přínosná je také sonda do složení a početnosti Vladislavova královského dvora, a to nejen z hlediska finančních nároků na jeho chod a na panovnickou reprezentaci. Pozoruhodný je také závěr, podle kterého stály náklady na stavební aktivity při Vladislavově dvoře zcela na okraji všech královských výdajů. Je ovšem otázkou, zda dochované prameny jsou schopny zodpovědět tuto otázku v úplnosti.

Druhou a neméně cennou část předkládné diplomní práce představují přílohy, které obsahují náhradní registry královských listů kutnohorským úředníkům, dochovaných převážně v kutnohorském archivu (339 kusů z let 1472-1489 s vlastním jmenným a místním rejstříkem!), dále přehled členů Vladislavova dvora, v mnohém doplněný oproti výsledkům Václava V. Tomka a Josefa Macka, a výtahy z urbenních register. Všechny uvedené přílohy znovu dokládají neobyčejnou šíři Trnkova heuristického záběru a podtrhují platnost závěrů jeho práce.

Z uvedených důvodů plně doporučuji diplomní práci Pavla Trnky k obhajobě a zároveň doporučuji uznat ji jako rigorózní.

V Kutné Hoře dne 9. 9. 2008

Mgr. Vojtěch Vaněk